

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

Περί του σχεδίου νόμου της κυβέρνησης «Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ), Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων και άλλες διατάξεις»

Στις 4 Δεκεμβρίου 2019 το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων έθεσε σε δημόσια διαβούλευση το Σ/Ν «Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ), Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων και άλλες διατάξεις». Αναμφισβήτητα, τα πλέον κρίσιμα ζητήματα που τίθενται στο νομοσχέδιο είναι η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες της ΕΘΑΑΕ, η σύνδεση της αξιολόγησης των ΑΕΙ με τη χρηματοδότησή τους και η κατάργηση του άρθρου 16 του Συντάγματος που διενεργείται έμμεσα μέσω της αποσύνδεσης της χορήγησης άδειας ασκήσεως επαγγέλματος σε πτυχιούχους εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής και ιδιωτικών κολλεγίων που λειτουργούν στην Ελλάδα από την αναγνώριση της ακαδημαϊκής ισοτιμίας των πτυχίων που χορηγείται από τον ΔΟΑΤΑΠ.

Με το νομοσχέδιο δημιουργείται μια νέα Αρχή για την Ανώτατη Εκπαίδευση (Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης - ΕΘΑΑΕ) καταργώντας την Αρχή Διασφάλισης & Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ), για προφανείς λόγους και χωρίς να κρατούνται καν τα προσχήματα. Το νέο «υπερόργανο» θα είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση και για την πιστοποίηση των προγραμμάτων σπουδών επεμβαίνοντας ευθέως στο αυτοδιοίκητο των πανεπιστημίων και στην ακαδημαϊκή τους λειτουργία και θα γνωμοδοτεί στο Υπουργείο για την συγχώνευση και κατάργηση τμημάτων και την χρηματοδότηση των πανεπιστημίων. Η ΕΘΑΑΕ θα διοικείται από έναν Πρόεδρο που επιλέγεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Παιδείας και σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ο οποίος συγκεντρώνει σημαντικές εξουσίες στα χέρια του. Η προτεινόμενη αρχή, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά συγκρότησης και λειτουργίας, παρέχει πλήρη ευχέρεια στην ηγεσία του Υπουργείου να εφαρμόζει επιθετικά και ανεμπόδιστα τις νεοφιλελεύθερες επιλογές της για τα πανεπιστήμια, καταστρατηγώντας τον αυτοδιοίκητο χαρακτήρα τους.

Αναπόσπαστο κομμάτι αυτής της στρατηγικής αποτελεί **αφενός η αξιολόγηση των ΑΕΙ με κριτήρια αγοράς** που επιβραβεύουν εκείνη την έρευνα που σχετίζεται με επιχειρηματική δραστηριότητα (π.χ. πατέντες, startup εταιρείες κλπ.) και **με αμφισβητήσιμους ποσοτικούς δείκτες**, όπως η «απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας» τη στιγμή που η Ελλάδα έχει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στους πτυχιούχους ΑΕΙ ηλικίας 25-39 ετών στις χώρες της ΕΕ (19,9% με ευρωπαϊκό μέσο όρο 4,8%), ή η «αριθμητική σχέση αποφοίτων προς τους εισερχόμενους φοιτητές» (οι εισακτέοι ως γνωστόν καθορίζονται από το Υπουργείο) και **αφετέρου η σύνδεση του 20% της κρατικής χρηματοδότησης των ΑΕΙ με αυτού του τύπου την αξιολόγηση**, οδηγώντας έντεχνα στην **περαιτέρω μείωση της κρατικής χρηματοδότησης**.

Τα κριτήρια αποτίμησης του έργου των Πανεπιστημίων πρέπει να συνάδουν προς τον ακαδημαϊκό χαρακτήρα του θεσμού, να ανταποκρίνονται στην ιδιαιτερότητα και στις σύνθετες απαιτήσεις στάθμισης του παιδαγωγικού και ερευνητικού έργου, να προωθούν τελικά την αναβάθμιση και το δημόσιο δωρεάν χαρακτήρα του Πανεπιστημίου. Η διαδικασία αυτή είναι εκ των πραγμάτων σύνθετη. Η χρήση ποσοτικών

δεικτών αποτελεί μια απλούστευση που αποτυγχάνει να περιγράψει με στοιχειώδη επάρκεια το επιτελούμενο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο.

Η σύνδεση της κρατικής χρηματοδότησης (αρχικά σε περιορισμένο ποσοστό και, ακολούθως, σε ολοένα και μεγαλύτερο) υπονομεύει τη λειτουργία των Πανεπιστημίων σε μια περίοδο που η υφιστάμενη χρηματοδότηση δεν καλύπτει επαρκώς ούτε τις βασικές λειτουργικές ανάγκες τους. **Η στάση αυτή περιορίζει και αλλοιώνει το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των Πανεπιστημίων στην οικονομική ενίσχυση από το Κράτος (άρθρο 16 παρ.5)** στο πλαίσιο του πλήρους αυτοδιοίκητου που πρέπει να απολαμβάνουν. Παράλληλα, **επιχειρεί να επιβάλλει τη μεταστροφή προς ένα μοντέλο της αγοράς**, όπου ο φοιτητής αντιμετωπίζεται ως καταναλωτής εκπαιδευτικών υπηρεσιών, και το ίδρυμα ως πάροχος που εξαρτάται από τους φοιτητές-καταναλωτές για τη χρηματοδότησή του.

Είναι προφανές ότι η συγκεκριμένη διαδικασία στοχεύει στην περαιτέρω μείωση της απολύτως ανεπαρκούς σημερινής κρατικής επιχορήγησης, τη στιγμή που είναι επιτακτική ανάγκη η αύξηση της επιχορήγησης τουλάχιστον στα προ-μνημονίων επίπεδα, ως στοιχειώδη προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία των Ιδρυμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων καθιστά επίσης επιτακτική την ενίσχυση του διδακτικού προσωπικού, του οποίου ο αριθμός φθίνει συνεχώς, με θέσεις ΔΕΠ. Το ίδιο ισχύει και για την ενίσχυση της έρευνας. **Οι κατά κεφαλή δαπάνες Έρευνας και Τεχνολογίας στην ανώτατη εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι από τις χαμηλότερες μεταξύ των χωρών της ΕΕ αντιπροσωπεύοντας περίπου το 1/3 του αντίστοιχου μέσου όρου για το σύνολο της ΕΕ-28.** (Ενδεικτικά η κατά κεφαλή δαπάνη για έρευνα και τεχνολογία το 2018 στην Ελλάδα είναι 57,6 ευρώ ενώ στην Δανία είναι 521,6 Ευρώ, στην Γερμανία 224,3 Ευρώ, στην Ολλανδία 264,8 Ευρώ και στο σύνολο της ΕΕ-28 είναι 143,1 Ευρώ.). Αν τα Πανεπιστήμια δεν χρηματοδοτηθούν η υποβάθμιση είναι προδιαγεγραμμένη και κανενός είδους αξιολόγηση δεν θα μπορούσε να την αντιστρέψει.

Τέλος, με τη διάταξη του Άρθρου 50 του νομοσχεδίου, οι απόφοιτοι των κολλεγίων, ακόμη και όταν δεν διαθέτουν αναγνώρισης της ισοτιμίας και της αντιστοιχίας του τίτλου σπουδών τους από τον ΔΟΑΤΑΠ, θεωρούνται **αυτομάτως ισότιμοι με τους απόφοιτους των πανεπιστημιακών τμημάτων!** Το εν λόγω άρθρο αποτελεί μια **ισοπεδωτική νομοθετική ρύθμιση** που υποβαθμίζει περαιτέρω τη δημόσια εκπαίδευση, οξύνει το πρόβλημα της ανεργίας των αποφοίτων των ελληνικών πανεπιστημίων και **ακυρώνει στην πράξη το Άρθρο 16 του Συντάγματος.** Πρόκειται για μια ρύθμιση επιβλαβή για το Δημόσιο Πανεπιστήμιο και την κοινωνία γενικότερα.

Η Ελληνική κοινωνία γνωρίζει ότι σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες τα πανεπιστήμια στήριξαν και στηρίζουν την νεολαία που, με τα εφόδια που παίρνει στα ΑΕΙ της χώρας, διαπρέπει στο εξωτερικό. **Αποτελεί σόφισμα ότι τα πτυχία δεν έχουν αντίκρισμα στην αγορά εργασίας.** Είναι προφανές ότι οι νέοι επιστήμονες δεν μπορούν να βρουν δουλειά επειδή δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας και όχι επειδή δεν είναι ικανοί. Το γεγονός αυτό αποσιωπάται και **τα πανεπιστήμια συστηματικά συκοφαντούνται ως κέντρα ανομίας**, οι φοιτητές κατηγορούνται για έλλειψη επιμέλειας στις σπουδές τους (ειδικά όταν διεκδικούν ένα καλύτερο μέλλον) και τα προγράμματα σπουδών που προκρίνει η επιστημονική κοινότητα θεωρούνται ελλειμματικά. Αποτελεί **σόφισμα επίσης ότι η σύνδεση της χρηματοδότησης με την αξιολόγηση θα αυξήσει την υποτιθέμενα χαμηλή ποιότητα των σπουδών.** Αντίθετα το νομοσχέδιο δημιουργεί συνθήκες μεγάλου ανταγωνισμού μεταξύ πανεπιστημίων για την χρηματοδότηση αλλά και μεταξύ σχολών και τμημάτων του ίδιου ιδρύματος. Η διεθνής εμπειρία δείχνει πως ένα τέτοιο μοντέλο **υποβαθμίζει την ποιότητα της εκπαίδευσης μέσω της προσαρμογής (χαλάρωσης) των ακαδημαϊκών κριτηρίων** ώστε να μεγιστοποιούνται οι φαινομενικές επιδόσεις των φοιτητών, σε προ- και

μεταπτυχιακές σπουδές. Επίσης, η σύνδεση της "αξιολόγησης" με την χρηματοδότηση, αργά ή γρήγορα **οδηγεί και στην σύνδεση της ατομικής «αξιολόγησης» των μελών ΔΕΠ με τον μισθό τους.**

Παρά τις διακηρύξεις περί δήθεν επίτευξη ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, προαγωγή της έρευνας και εκπαίδευσης των επιστημόνων, το νομοσχέδιο **αποτυγχάνει να προσεγγίσει τους δηλούμενους «στόχους» του, εισάγει τον ανταγωνισμό των πανεπιστημίων για λιγοστούς πόρους, η κατανομή των οποίων βασίζεται σε μια αμφισβητούμενη διαδικασία αξιολόγησης και ωθεί στην εμπορευματοποίηση του κοινωνικού αγαθού της Παιδείας αίροντας στην πράξη το Άρθρο 16 του Συντάγματος.**

Η ΣΠΔ καλεί την ΠΟΣΔΕΠ, τους Συλλόγους ΔΕΠ και τα ακαδημαϊκά Όργανα των Πανεπιστημίων να απορρίψουν τις αντιδημοκρατικές και αντιακαδημαϊκές μεθοδεύσεις του ΥΠΑΙΘ, να υπερασπισθούν τον δημόσιο και ακαδημαϊκό χαρακτήρα του Δημόσιου Πανεπιστημίου και να προβάλουν το έργο του.

20.01.2020